

לתגובות הערות: שגי'א 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשָּׁבֶת: 16:17

יְצִיאַת הַשָּׁבֶת: 17:16

ר"ת: 17:49

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 376 23.11.2018 - טו' כסליו תשע"ט

וְיִשְׁכַּח אֶת הַשָּׂדֶה
וְיִשְׁכַּח אֶת הַבְּקָר
וְיִשְׁכַּח אֶת הַחֲמֹרִים
וְיִשְׁכַּח אֶת הַבָּקָר
וְיִשְׁכַּח אֶת הַחֲמֹרִים

פְּרִישֵׁת - וַיִּשְׁכַּח

**אֶת צֹאנִים וְאֶת בְּקָרָם וְאֶת חֲמֹרֵיהֶם וְאֶת אֲשֶׁר בְּעִיר וְאֶת אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
לְקַחוּ (לד, כח)**

הנצי"ב בהעמק דבר' מסביר את הסיבה מדוע לקחו בני יעקב את הצאן והבקר והחמורים, בניגוד לשאר החפצים שהפקירו, ואומר, ש'באשר טבע צאן ובקר ובהמה שניזונים מיד בעלים, ואם אין להם בעלים - ימותו ברעב, על כן משום צער בעלי חיים לקחו לעצמם, הללו שיישאר מועתה בלי בעלים, ולכן לקחום איתם'. תכונה זו של רחמנות על כל יציר כפיו של האלוקים, נטבעה גם בדורות הבאים.

מעשה שהיה עם הגאון רבי יצחק אלחנן, שיצא בימי הקיץ מביתו שבקובנא לפוש קמעה באוויר הצח שבאחד הכפרים בסביבה, מעבר לנהר. ויהי בבוקר, השכים הגאון ויצא מאכסנייתו אל הרחוב, כשבידו מכתב, והוא מחפש אחרי שליח שיואיל לחצות בסירה את הנהר, וימסור את המכתב לאנשי ביתו שנותרו בקובנא.

צעיר יהודי מבני הכפר הסתקרן מאוד לדעת מה הענין הדחוף שביקש הגאון להעביר לבני ביתו, והציע את עצמו לתפקיד השליח. במהלך הדרך נלחם השליח עם עצמו האם לפתוח את המכתב אם לא, אך כשהגיע לעברו השני של הנהר לא עצר עוד ברוחו ופתח את המעטפה. לתדהמתו הוא קורא בקשה נדירה מסוגה, וזו לשונה: 'כתוב בספר תהילים "ורחמיו על כל מעשיו", והנה בחצר ביתנו יש חתול אשר בכל יום ויום הבאתי חלב להשקותו, ועכשיו שיצאתי מן הבית ולא זכרתי למנות ממלא מקום שיטפל בזה, השקט לא אוכל... אבקש בכל לשון לחוס עליי, ולדאוג לכך שמישהו יעשה זאת במקומי!'

לא להאמין איזה דברים יכולים להעסיק את מוחו של גאון אדיר מסוגו של רבי יצחק אלחנן, שהיה רבן של ישראל ופוסק הדור! רק אצל עם ישראל אפשר לפגוש בתופעות כאלו, של אנשים הכי- גדולים, הכי- רוחניים, שלצד רוממותם הענקית אינם שוכחים גם את החתול בחצר הבית! (ברכי נפשי)

השפעת הסביבה ('אפריון שלמה' גיליון 145)

יעקב אבינו עומד להיפגש עם עשו, ולכן שולח הוא מלאכים, ולכאורה מדוע היה צריך לשלוח מלאכים ולא הסתפק בשליחות בני אדם?

ומתרצים זאת ע"פ המשנה באבות האומרת: "הרחק משכן רע ואל תתחבר לרשע", כי אפילו האדם המושלם ביותר, בהיותו שרוי במחיצתו של רשע, סופו ללמוד מדרכיו הרעים. לפי כך חושש היה יעקב לשלוח בני אדם אל עשו, פן יושפעו במחיצתו לרעה, ולכן שלח מלאכים, שקרוב לודאי שהם לא יתקלקלו ממעשיו.

וזהו שאמר הכתוב: "וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים" – ולא בני אדם, משום "אַל עֲשׂוּ אָחִיו" – שהוא אדם רשע, ו"אַרְצָה שְׂעִיר שָׂדֵה אֲדָוִם" – בנוסף לכך גם המקום הוא מושחת, ולכן באופן כזה אין לסמוך אלא על מלאכים בלבד.

ולפי זה הסבירו את מה שכתוב בהמשך הפרשה, שיעקב נפגש עם עשו, אומר לו יעקב "עם לבן גרתי" ופרש"י: עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי, ולא למדתי ממעשיו הרעים. ואם שמר תרי"ג מצוות, אני לא יודע שהוא לא למד ממעשיו הרעים!?

אלא למדים מכאן, שגם אדם צדיק שמקיים את כל התורה כולה, יכול להיות מושפע לרעה כשנמצא בסביבה של רשעים... ובזה השתבח יעקב, שנשאר איש תם יושב אוהלים.

בגמרא מסופר על ר' פנחס בן יאיר, שהזדמן עם חמורו למקום אחד, ובעלי המקום נתנו לפני חמורו שעורים שיאכל, אך החמור לא אכל, וגם לאחר שניפו אותו היטב מהפסולת, לא רצה לאכול. פנו האנשים לר' פנחס ושאלוהו מדוע חמורו אינו אוכל? אמר להם: אולי לא עישרתם את האוכל? מיד עישרו, והחמור אכל.

ומסופר שפעם הלך מרוח הרב שך זצ"ל לטייל בשבת בגבולות בני ברק, ולפתע שאל את התלמיד שהלך עמו: מדוע בכביש שלנו לא נוסעות מכוניות, ובכביש הסמוך (רמת גן) נוסעות? אמר לו התלמיד כאן זה בני ברק ושם זה רמת גן.

אמר לו הרב שך: אין זו הסיבה, אלא הסיבה היא משום שכח השמירה של השבת שלנו מגיע עד לכאן – לכביש הזה, ואם היינו מתחזקים יותר בשמירת השבת, היתה השפעה עוד יותר, וגם בכביש הסמוך לא היו נוסעים בשבת.

וכן שאל לתלמידיו הגרי"ז למה החילונים שומרים את יום כיפור? אף אחד לא נוסע, צמים צום מלא. מדוע דווקא יום כיפור? וענה שזה בגלל איך שאנחנו מתייחסים ליום כיפור. כיוון שאנחנו מתייחסים אליו כיום קדוש ביותר, לא מעיזים לנשום נשימה מיותרת, לכן זה משפיע על החילונים.

אם היינו שומרים שבת כמו שאנחנו שומרים את יום כיפור, אז החילונים היו שומרים גם שבת! כמה גדולה כוחה של השפעת הסביבה.

כֹּה אָמַר עֲבָדְךָ יַעֲקֹב עִם לְבֹן גֵּרְתִּי (לבה),
מבאר רש"י: גרתי – בגימטריא תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי ולא
למדתי ממעשיו הרעים".

מובא במדרש שכל מה שיעקב שמר זה רק את השבת. ואם כך יש לשאול: אם יעקב שמר רק
את השבת, הכיצד ביאור זה עולה בקנה עם מאמר רש"י ששמר תרי"ג מצוות?

כדי להבין נביא סיפור: אחד בא אל האדמו"ר מאמשינוב, וסיפר ששידך את בתו, ובתוך כדי
דברים החל לשבח בפי הרבי את החתן, על כך שהוא מתמיד גדול... וגם מתפלל בהשתפכות
הנפש ובדבקות, ושיש לו מידות טובות, והרבי לא מראה כל סימן של התפעלות. כיון שראה
שזה לא "מרגש את הרבי, נאנח ואמר: "רבי, החתן גם יודע לשיר יפה"... לפתע אורו עיניו
של האדמו"ר והוא קרא בקול: "הא, זו מעלה מיוחדת!"

לפליאת הסובבים הסביר: זה שהחתן יושב ולומד ומתפלל ושיש לו מידות זה לא שבח, הרי
זה מהדברים שמוטלים על כל יהודי לעשותם... אמנם, לשיר יפה, זו כבר מעלה שלא
מחויבים בה וזו אם כן, מעלה שאין להרבה אנשים...

אם כן נשאלת השאלה: מה השתבח יעקב אבינו ששמר את התרי"ג מצוות? זה הרי חובה על כל
יהודי? ניתן להסביר זאת על פי דברי הרמב"ם (הל' דעות): "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך
בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו". יוצא אם כן, שלהיות
בחברת רשעים ולא ללמוד ממעשיהם, זהו בעצם נגד הטבע.

כעת מובן היטב מה שאמר יעקב, "עם לבן גרתי" והייתי יכול ללמוד ממעשיו, ואף על פי כן
"תרי"ג מצוות שמרתי", וזהו אכן שבח גדול למאוד.

כעת ניתן להתחבר ולהבין את המדרש שהזכרנו – שיעקב שמר שבת בלבד. יעקב אבינו היה כל
השבוע בשדה, ולא ראה את לבן, ורק בשבת חזר לביתו. יוצא שבמהלך ימי השבוע לא היה
לו את הניסיון, אלא רק בשבת.

וזה מה שאמר המדרש, שבוודאי שיעקב שמר את התורה גם במשך ימי השבוע, אבל בשאר
הימים לא היה בזה יתרון (שהרי לא היה עם לבן). עיקר גדלותו היה בשבת בחברת אותו
רשע ולא למד ממעשיו... ('פניני בית הלוי' גיליון 412)

חצי הכוס המלאה ('אפריון שלמה' גיליון 145)

איזה אסון קרה בפרשה שלנו. נפטרה אישה צעירה, והיא השאירה את בעלה עם חמישה
יתומים. רחל אמנו ילדה את יוסף עם תאומה, ואת בנימין עם שתי תאומות 'עקרת הבית –
עיקר הבית של יעקב אבינו, אחרי שהיתה עקרה כל כך הרבה שנים, ועד שהיא נפקדה
וכבר ילדה בנים ובנות, או אז קרתה הטרגדיה הנוראה... ולכן לבנה השני היא קוראת 'בן
אוני', בן צערי. אבל אביו קרא לו 'בנימין', על שם ארץ ישראל. איזו שמחה! בן בארץ
ישראל. יעקב אבינו לימד אותנו דבר גדול. נכון שהטרגדיה היא נוראה, נפטרה אשה צעירה
שהרבה שנים היתה עקרה, והיא היתה עקרת הבית, האישה הכי חשובה אצל יעקב, והיא
השאירה חמישה יתומים ששלושה מהם בני יומם. אבל אף על פי כן יעקב לא הסכים עם
רחל שצריך לקרוא לו 'בן אוני', צריך להתבונן על הצד החיובי שבחיים – יש לי בן בארץ
ישראל – 'בנימין'. ר' יענק'לה גלינסקי עבר צרות נוראות בחיים שלו, מי שקורא את הספרים
שלו יודע, סיביר היתה קטנה עליו... אבל כשהיו שואלים אותו למה הוא תמיד שמח? למה
הוא תמיד מחייך? הוא היה עונה: אני כל כך נמוך שאני יכול לראות רק את חצי הכוס
המלאה! יותר מזה אני כבר לא רואה...

כִּי בְּמִקְלֵי עֲבֵרְתֵי אֶת הַיָּרְדֵן הָיָה וְעַתָּה הָיִיתִי לְשָׁנֵי מַחְנֹת (לב, יא)
 בסלוצק הכיר מרן הרב שד"צ את הגאון רבי ראובן פיינשטיין זצ"ל – אחי מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, רבה של סובאלק. וסיפר לו, שכאשר התקרבו הגרמנים לראדין, בסערת מלחמת העולם הראשונה, רבתה המבוכה. ההשארות בגיזרת החזית מסוכנת היתה, אבל העקירה לפנים הארץ כאשר הדרכים בחזקת סכנה, ומציאת אכסניה בניכר, גם היא אחריות כבדה מנשוא. רבי ראובן נמנה על חשובי הבחורים בישיבה, ועל בני המשלחת שהתייצבה לפני ראש הישיבה, הגאון רבי צבי הירש לוינסון זצ"ל, חתנו של החפץ חיים זצ"ל, בשאלה מה לעשות. ענה: "איני יודע". קם ונכנס עמם לחותנו, החפץ חיים, ושאל מה לעשות, ואף החפץ חיים ענה: "איני יודע"... שבו לחדרו של ראש הישיבה. אמר להם: כשאין יודעים – זו העת להטיל גורל הגר"א. הפיל את הגורל, ויצא הפסוק: **"כִּי בְּמִקְלֵי עֲבֵרְתֵי אֶת הַיָּרְדֵן הָיָה וְעַתָּה הָיִיתִי לְשָׁנֵי מַחְנֹת"**. ההוראה היתה ברורה: לחלק את הישיבה, חלק ישאר בראדין וחלק ימלט לפנים המדינה. שבו ראש הישיבה ובני המשלחת לחדרו של החפץ חיים, להודיעו על הגורל ובשורתו. עוד בטרם פצו פיהם, אמר להם החפץ חיים: האמת היא, שבתורה יש תשובות לכל השאלות. לאחר שהלכתם התבוננתי וראיתי, שגם למצבנו יש הוראה בתורה. שכך נהג יעקב אבינו בעת הסכנה, ככתוב: **"כִּי בְּמִקְלֵי עֲבֵרְתֵי אֶת הַיָּרְדֵן הָיָה וְעַתָּה הָיִיתִי לְשָׁנֵי מַחְנֹת"**. (לולי תורתך שעשועי)

וְתִלְדוּ רַחֵל וְתִקַּשׁ בְּלִדְתָּהּ. וְיִהְיֶה בְּהַקְשָׁתָהּ בְּלִדְתָּהּ וְתֹאמַר לָהּ הַמִּילֵדֶת אֵל תִּירְאִי כִּי גַם זֶה לֶךְ בֵּן (לה, טז-יז)

מסופר על הגה"ק בעל החתם סופר זי"ע, ממנו נבין היטב את פסוק זה: היה זה, כאשר היתה זוגתו הרבנית מקשה לילד בבנה הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע אב"ד קראקא, ובאו אל החתם סופר זי"ע שיתפלל להקל מעליה צער הלידה. נענה החתם סופר ואמר: הרי כתוב (קהלת א, ה) **"וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ"**, ודרשו חז"ל (קידושין עב) מפסוק זה: שעד שלא מת צדיק אחד נולד צדיק אחר, ואם כן, אחרי שבטוח אני שבני יהיה צדיק, האם אהיה אני חס ושלום גורם למיתת צדיק אחר? לכן איני יכול להתפלל ע"כ, ומוטב שתסבול זוגתי צער הלידה כדי שיחיה אותו צדיק עוד קצת... הוסיף על כך הגה"ק בעל השבט ביהודה זי"ע שאפשר לומר שזהו גם הפשט כאן בדברי הכתוב: כשרחל הקשתה בלדתה והצטערה, היא כבר החלה לחשוב, שאולי מעשיה הלא טובים גורמים להיות לה מקשה לילד, והוולד הנולד יהיה ח"ו רשע, כי הוא לא מגיע במקום צדיק אחר, אז אמרה לה המילדת: **"אֵל תִּירְאִי"** מה שאת מקשה, **"כִּי גַם זֶה לֶךְ בֵּן"** – שגם בנך זה מתייחס לך, כלומר שיהיה צדיק, ומה שאת מקשה זה בשביל לתת עוד כמה רגעי חיים לצדיק שבנך תמורתו... (עלון 'פנינים')

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל.
 לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.
 לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
 לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיה בת שוליקה, שולה בת עזיה.

לעילוי נשמת: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תנורה ז"ל, זקלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל.

